

СУЧАСНИЙ СТАН ТА ТОВАРНА СТРУКТУРА ЗОВНІШНЬОЇ ТОРГІВЛІ УКРАЇНИ ТОВАРАМИ

CURRENT STATE AND COMMODITY STRUCTURE OF FOREIGN TRADE IN UKRAINE BY GOODS

Краснодєд Т.Л.

кандидат економічних наук, доцент,
Таврійський державний агротехнологічний університет

Бакіна Т.В.

кандидат економічних наук, доцент,
Таврійський державний агротехнологічний університет

У статті виявлено об'єктивну необхідність дослідження зовнішньої торгівлі України. Проаналізовано основні показники, що характеризують стан зовнішньої торгівлі країни. Охарактеризовано вартісні та фізичні обсяги експорту та імпорту товарів. Визначено головні причини екстенсивного розвитку зовнішньоторговельних процесів в Україні. Виявлено перспективні напрями стимулювання експортноорієнтованого виробництва та зменшення рівня імпортозалежності в Україні.

Ключові слова: світовий ринок, зовнішня торгівля, товарна структура, країни-партнери, товари, експорт, імпорт, торговельне сальдо, регіон, експортний потенціал.

В статье выявлена объективная необходимость исследования внешней торговли Украины. Проанализированы основные показатели, характеризующие состояние внешней торговли страны. Охарактеризованы стоимостные и физические объемы экспорта и импорта товаров. Определены основные причины экстенсивного развития внешнеторговых процессов в Украине. Выявлены перспективные направления стимулирования экспортного производства и уменьшение уровня импортозависимости в Украине.

Ключевые слова: мировой рынок, внешняя торговля, товарная структура, страны-партнеры, товары, экспорт, импорт, торговое сальдо, регион, экспортный потенциал.

In article the objective need for the study of Ukrainian foreign trade has been revealed. The main foreign trade indicators of the country have been analyzed. Value and physical volumes of exports and imports of goods have been characterized. The main reasons for the extensive development of foreign trade processes in Ukraine have been determined. Promising areas of export production stimulation and reduction of import dependence in Ukraine have been detected.

Key words: world market, foreign trade, commodity structure, partner countries, goods, export, import, trade balance, region, export potential.

Постановка проблеми. Зовнішня торгівля України – це одна з головних форм її міжнародного співробітництва з іншими країнами. Тому цілком актуально приділяти увагу її аспектам, аналізувати основні показники зовнішньоторговельної діяльності, прогнозувати майбутні обсяги експорту-імпорту та планувати стратегії розвитку на сучасному етапі. Торгівля товарами – головний напрям сучасних експортноорієнтованих виробництв у контексті зовнішньої торгівлі нашої держави.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Науковці постійно досліджують різні аспекти зовнішньої торгівлі, як теоретичні, так і практичні. Економіко-теоретичний зміст добре висвітлено в підручниках та посібниках таких авторів, як М.І. Барановська, В.В. Білоцерківець,

О.О. Завгородня, Ю.Г. Козак, В.К. Лебедева, Н.С. Логвінова, Є.В. Савельєв, Т.М. Циганкова та ін. Серед практиків та аналітиків О.В. П'янова та О.С. Ралко висвітлювали проблематику структурних змін та пріоритетів у контексті зовнішньої торгівлі України. Сучасні масштаби, структуру і тенденції зовнішньої торгівлі України детально вивчав А.О. Задоя. С. Кулицький розглядав питання трансформації української зовнішньої торгівлі на сучасному етапі, її стан, проблеми та перспективи. Реалії та перспективи розвитку зовнішньої торгівлі країни вивчали В.П. Далик та Н.І. Дуляба. Н. Калюжна розкривала методологію дослідження зовнішньої торгівлі України.

Водночас, на думку авторів, слід поглиблювати висвітлені питання, зокрема в контексті торгівлі товарами, всебічно розширюючи аналіз

усіх показників зовнішньоторговельної діяльності, оскільки Україна сьогодні має досить високий рівень імпортозалежності.

Мета статті – огляд головних показників торговельної діяльності України в контексті зовнішньої торгівлі товарами, характеристика її стану на сучасному етапі з формуванням погляду на майбутнє.

Виклад основного матеріалу дослідження. Аналіз зовнішньої торгівлі України доцільно проводити шляхом дослідження основних показників її зовнішньоторговельної діяльності. До таких показників належать: обсяг експорту товарів і послуг; обсяг імпорту товарів і послуг; зовніш-

ньоторговельний оборот; зовнішньоторговельне сальдо; коефіцієнти покриття експортом імпорту товарів та послуг; питома вага в загальному обсязі експорту окремої країни або товарної групи; питома вага у загальному обсязі імпорту окремої країни або товарної групи.

Зовнішню торгівлю товарами України досліджено на основі статистичних даних Держкомстату України за 2015–2017 рр. (табл. 1–5) [7–8].

Загалом обсяг експорту товарів в Україні за 2015–2017 роки становив 117 753,5 млн. дол., що в 3,9 раза більше за експорт послуг. Імпорт товарів в Україні за цей самий період становив 126 373,4, що в 7,7 раза більше за імпорт послуг.

Таблиця 1

Основні показники зовнішньої торгівлі товарами

Показники	2015	2016	2017
Всього товари			
експорт, млн. дол.	38127,1	36361,7	43264,7
у % до попереднього періоду	70,7	95,4	119,0
імпорт, млн. дол.	37516,4	39249,8	49607,2
у % до попереднього періоду	68,9	104,6	126,4
кількість підприємств, що здійснюють зовнішню торгівлю товарами, одиниць			
експорт	14688	15579	16475
імпорт	22300	24912	27113
кількість країн-партнерів, одиниць			
експорт	191	198	201
імпорт	201	207	206
давальницька сировина, млн. дол.			
експорт	67,2	42,1	83,7
імпорт	2366,6	2488,4	2987,2
у тому числі:			
1. Країни СНД			
експорт, млн. дол.	7806,1	6031,5	6916,4
у % до попереднього періоду	52,5	77,3	114,7
імпорт, млн. дол.	10485,5	8565,4	11477,9
у % до попереднього періоду	60,7	81,7	134,0
питома вага у загальному обсязі, %			
експорт	20,5	16,6	16,0
імпорт	27,9	21,8	23,1
2. Інші країни світу			
експорт, млн. дол.	30321,0	30330,2	36348,3
у % до попереднього періоду	77,7	100,0	119,8
імпорт, млн. дол.	27030,9	30684,4	38129,3
у % до попереднього періоду	72,8	113,5	124,3
питома вага у загальному обсязі, %			
експорт	79,5	83,4	84,0
імпорт	72,1	78,2	76,9
з них країни ЄС (28)			
експорт, млн. дол.	13015,2	13496,3	17533,4
у % до попереднього періоду	76,5	103,7	129,9
імпорт, млн. дол.	15330,2	17140,8	20799,4
у % до попереднього періоду	72,8	111,8	121,3
питома вага у загальному обсязі, %			
експорт	34,1	37,1	40,5
імпорт	40,9	43,7	41,9

Таблиця 2

Зведений зовнішньоторговельний баланс України, млн. дол. США

Показник	Експорт			Імпорт			Сальдо		
	2015	2016	2017	2015	2016	2017	2015	2016	2017
Всього товари та послуги	46804,2	45112,7	52579,5	42976,0	44571,1	55080,6	3828,2	541,6	- 2501,1
Країни СНД	11335,9	9752,4	10674,2	11267,8	9237,1	12128,3	68,1	515,3	-1454,1
Інші країни світу	35468,3	35360,3	41905,3	31708,2	35334,0	42952,3	3760,1	26,3	-1047,0
в т.ч. країни ЄС (28)	15339,5	15827,5	20157,6	18075,9	19558,7	23330,2	-2736,4	-3731,2	-3172,6
Товари	38127,1	36361,7	43264,7	37516,4	39249,8	49607,2	610,7	-2888,1	-6342,5
Країни СНД	7806,1	6031,5	6916,4	10485,5	8565,4	11477,9	-2679,4	-2533,9	-4561,5
Інші країни світу	30321,0	30330,2	36348,3	27030,9	30684,4	38129,3	3290,1	-354,2	-1781,0
в т.ч. країни ЄС (28)	13015,2	13496,3	17533,4	15330,2	17140,8	20799,4	-2315,0	-3644,5	-3266,0

Таблиця 3

Зовнішня торгівля товарами з країнами світу, млн. дол. США

Експорт товарів				Імпорт товарів			
Країна-партнер	2016	2017	2017 у % до 2016	Країна-партнер	2016	2017	2017 у % до 2016
Всього товари	36361,7	43264,7	119,0	Всього товари	39249,8	49607,2	126,4
I. Найвищі обсяги експорту та імпорту товарів серед країн-партнерів							
Єгипет	2266,5	1831,3	80,8	Білорусь	2777,8	3205,3	115,4
Індія	1903,1	2205,7	115,9	Італія	1358,2	1625,0	119,6
Іспанія	1004,5	1260,1	125,4	Китай	4687,7	5648,7	120,5
Італія	1929,6	2469,5	128,0	Німеччина	4318,4	5445,0	126,1
Китай	1832,5	2039,3	111,3	Польща	2693,3	3453,8	128,2
Нідерланди	995,3	1676,1	168,4	Росія	5149,3	7204,0	139,9
Німеччина	1423,7	1754,2	123,2	США	1687,9	2524,6	149,6
Польща	2200,0	2724,6	123,8	Туреччина	1098,6	1262,5	114,9
Росія	3592,9	3936,5	109,6	Франція	1530,5	1563,8	102,2
Туреччина	2049,1	2519,1	122,9	Швейцарія	983,8	1682,2	171,0
II. Найнижчі обсяги експорту та імпорту товарів серед країн-партнерів							
Австралія	12,8	14,9	116,5	Алжир	6,8	5,6	81,8
Аргентина	1,9	9,2	494,5	Ефіопія	3,1	2,9	91,9
Гаяна	0,1	0,8	897,1	Кенія	6,5	8,0	123,1
Гватемала	0,4	0,6	163,2	Ліван	1,1	2,3	215,7
Гвінея	17,4	8,2	47,3	Мавританія	4,2	3,6	84,8
Еквадор	2,9	0,4	13,2	Нігерія	0,7	0,9	127,8
Ісландія	0,6	0,6	100,0	Сенегал	0,7	1,2	187,5
Люксембург	5,1	7,3	143,4	Судан	1,0	0,2	18,3

Коливання загальних товарних обсягів експорту та імпорту України відбулося за рахунок виробничо-фінансових можливостей суб'єктів національної економіки, зміни стану кон'юнктури на світовому товарному ринку, зовнішньоторговельної політики країн та інших чинників.

Отже, в 2017 році Україною експортовано лише товарів на 43 264,7 млн. дол., що на 19,0% більше, ніж у попередньому році; імпортовано –

на 49 607,2 млн.дол. (на 26,4% більше). Цілоком можна припустити, що частково таке зростання зумовлене збільшенням кількості суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності як за експортом, так і за імпортом. Наприклад, у 2017 році кількість експортерів щодо 2015 року зростає на 1787 фірм, імпортерів – на 4813. Водночас щодо експорту відбулося незначне розширення кола країн-партнерів.

Якщо розглянути обіг товарів за країнами СНД, можна відмітити 2017 рік, який, на відміну від попередніх, характеризується зростанням і експорту, й імпорту. Воно становило 14,7 та 34,0%, що у вартісному виразі становило 884,9 та 2912,5 млн. дол. Питома вага країн СНД у загальному обсязі експорту та імпорту товарів України за 2015–2017 роки в середньому становила відповідно 17,7 та 24,3% відповідно. В інші країни світу в 2017 році було експортовано Україною товарів на суму 36 348,3 млн. дол.; імпортовано – 38 129,3 млн. дол., що більше за попередній рік на 19,8 та 24,3% відповідно. Середня питома вага «інших країн світу» у загальному обсязі експорту товарів України за 2015–2017 роки становила 82,3%, імпорту – 75,7%. У тому числі експорт та імпорт лише товарів України за країнами ЄС в 2017 році становив 17 533,4 та 20 799,4 млн. дол. Це більше проти попереднього року на 29,9 та 21,3% відповідно. І середня питома вага країн ЄС у загальному обсязі експорту та імпорту товарів України за 2015–2017 роки говорить про те, що останній незначно переважає (експорт – 37,2%, імпорт – 42,2%). У 2015 і 2016 роках у всіх групах країн світу – СНД, ЄС та інших – спостерігається чітко виражена тенденція до зменшення вартісних обсягів експорту та імпорту товарів щодо попередніх років.

Якщо подивитися на зовнішню торгівлю лише товарами, то можна побачити відмінності у щорічних вартісних обсягах між експортом та імпортом, де перевищує останній. Так, у 2017 році загальний імпорт перевищує експорт у 1,15 раза за рахунок перевищення імпорту над експортом в 1,66 раза у країнах СНД та в 1,05 – в інших країнах світу, в тому числі в країнах ЄС – в 1,19 раза. Ситуація із зовнішньою торгівлею послугами протилежна. Тут вартісні показники експорту послуг, навпаки, переважають імпорт.

Якщо говорити про зовнішньоторговельне сальдо безпосередньо товарної групи, то тут спостерігається стабільно від'ємна тенденція в останніх двох роках (–2888,1 млн. дол. у 2016 році та –6342,5 млн. дол. – у 2017 році), в тому числі абсолютно у всіх групах країн. Винятком є 2015 рік, коли позитивне сальдо зовнішньої торгівлі товарами у розмірі 610,7 млн. дол. було досягнуто за рахунок перевищення експорту товарів над імпортом у групі «інші країни світу» на 12,2%.

Перелік країн, що співпрацюють з Україною в контексті експортно-імпортних відносин, досить великий. Але можна виділити низку країн, що протягом останнього періоду більш яскраво виділяються на фоні інших, і навпаки. Так, щодо торгівлі товарами слід виділити, по-перше, групу країн, які є найактивнішими учасниками експортно-імпортних відносин з Україною сьогодні, по-друге, – приймають незначну участь у такому співробітництві.

Отже, найактивніше експорт товарів Україна здійснює сьогодні в такі країни, як Єгипет, Індія, Іспанія, Італія, Китай, Нідерланди, Німеччина, Польща Росія, Туреччина. В ці країни в 2016–2017 роках спостерігалися найвищі вартісні обсяги експорту товарів. Наприклад, у 2017 році експорт товарів в Росію становив 3936,5 млн. дол., а середній вартісний обсяг експорту товарів у групі виділених країн в 2016 році становив 1919,7 млн. дол., у 2017 році – 2241,64 млн. дол. Країни-партнери, які, навпаки, імпортують до України найвищі обсяги товарів, – це також Італія, Китай, Німеччина, Польща, Росія, Туреччина, а ще Білорусь, США, Франція, Швейцарія. Наприклад, обсяг імпорту товарів із Росії в 2017 році становив 7204,0 млн. дол., а з Китаю та Німеччини – перевищував 5000,0 млн. дол. Середній обсяг імпорту товарів у виділеній групі країн – 2628,5 млн. дол. та 3361,5 млн. дол. відповідно в 2016 та 2017 роках.

Найнижчі обсяги експорту товарів сьогодні Україна спрямовує до таких країн-партнерів, як Австралія, Аргентина, Гаяна, Гватемала, Гвінея, Еквадор, Ісландія та Люксембург (середній вартісний обсяг експорту товарів у цій групі становив 2,3 млн. дол. та 5,2 млн. дол. у 2016 та 2017 роках відповідно). Найнижчі обсяги імпорту товарів надходять до нашої країни з Алжиру, Ефіопії, Кенії, Лівану, Мавританії, Нігерії, Сенегалу та Судану (3,0 млн. дол. у 2016 році та 3,1 млн. дол. – у 2017 році в середньому у групі вказаних країн).

Слід відмітити, що у 2017 році експорт та імпорт товарів у країнах, що є найактивнішими учасниками зовнішньої торгівлі з Україною, стабільно був більшим за попередній 2016 рік, чого не скажеш про країни, що менш активні, за деяким винятком.

Аналіз структури експорту продукції в Україні дасть можливість виявити, по-перше, їх види, які мають найбільший попит на світовому ринку товарів та, навпаки, ті види, попит на які є невисоким. І, по-друге, виявити перспективні резерви зростання цього попиту. Структура відповідного імпорту демонструє рівень самозабезпечення країни, тобто відносну картину щодо того, які продукти сировинно-виробничі потужності країни не дають змоги виробити в достатній кількості для задоволення власних потреб сьогодні та на ближчу перспективу, а також певною мірою демонструє рівень конкурентоспроможності на світовому ринку товарів.

В Україні зазвичай експортно-імпортний обсяг товарів досліджують за стандартною класифікацією, яка включає 21 розділ, перші чотири з яких відносяться до продукції сфери агропромислового комплексу: I. Живі тварини; продукти тваринного походження. II. Продукти рослинного походження. III. Жири та олії тваринного або рослинного походження. IV. Готові харчові продукти. V. Мінеральні продукти. VI.

Продукція хімічної та пов'язаних з нею галузей промисловості. VII. Полімерні матеріали, пластмаси та вироби з них. VIII. Шкури необроблені, шкіра вичищена. IX. Деревина і вироби з деревини. X. Маса з деревини або інших волокнистих целюлозних матеріалів. XI. Текстильні матеріали та текстильні вироби. XII. Взуття, головні убори, парасольки. XIII. Вироби з каменю, гіпсу, цементу. XIV. Перли природні або культивовані, дорогоцінне або напівдорогоцінне каміння. XV. Недорогоцінні метали та вироби з них. XVI. Машини, обладнання та механізми; електротехнічне обладнання. XVII. Засоби наземного транспорту, літальні апарати, плавучі засоби. XVIII. Прилади та апарати оптичні, фотографічні. XX. Різні промислові товари. XXI. Твори мистецтва [8].

Водночас експортно-імпорту структуру товарів можна аналізувати за скороченим варіантом у за Міжнародною стандартною торговою класифікацією (МСТК). Вона містить значно меншу кількість товарних груп (табл. 4).

Отже, аналіз структури експорту товарів засвідчив, що найбільшу питому вагу протягом 2016–2017 років мали промислові товари, а також харчові продукти, живі тварини, напої, тютюн. Середня питома вага за аналізований період в загальному обсязі експорту товарів

за цими двома товарними категоріями становила 27,2% та 26,4% відповідно. У грошовому виразі експорт промислових товарів становив 11 815,7 млн. дол., продовольчої групи – 11 125,3 млн. дол. (2017 рік), що на 19,9% та 13,6% більше проти 2016 року. Найменшу питому вагу в загальному обсязі експорту товарів протягом цього періоду займали мінеральне паливо, мастила й аналогічні матеріали (1,5%) та товари й операції, не включені в інші категорії МСТК (0,45%).

Водночас інформація про структуру імпорту товарів відображає найвищу питому його вагу в загальному обсязі імпорту товарів України за групами «Машинне і транспортне устаткування» та «Мінеральне паливо, мастила та аналогічні матеріали» (відповідно 28,0% та 21,8% в середньому за 2016–2017 роки). Вартісні обсяги імпорту товарів в 2017 році за цими групами становили відповідно 14 123,1 млн. дол. та 11 699,4 млн. дол., що на 30,4% та 49,05% більше за попередній рік. Найменшу питому вагу в загальному обсязі імпорту товарів в 2016–2017 роках займають тваринні і рослинні олії, жири і воски (0,55%), що пояснюється високим рівнем самозабезпечення країни цими видами продукції та відносним розвитком олійно-переробної галузі.

Таблиця 5

Товарна структура експорту-імпорту України згідно з Міжнародною стандартною торговою класифікацією (МСТК)

Товарна група	Експорт товарів				Імпорт товарів			
	2016		2017		2016		2017	
	млн. дол. США	%	млн. дол. США	%	млн. дол. США	%	млн. дол. США	%
Усього товарів	36361,7	100,0	43264,7	100,0	39249,8	100,0	49607,2	100,0
Харчові продукти та живі тварини, напої та тютюн	9792,2	27,0	11125,3	25,7	3272,8	8,3	3594,4	7,2
Сировина непродовольча, крім палива	4996,1	13,7	6561,5	15,2	1386,9	3,5	1670,3	3,4
Мінеральне паливо, мастила та аналогічні матеріали	446,5	1,2	790,2	1,8	7851,5	20,0	11699,4	23,6
Тваринні і рослинні олії, жири і воски	3922,1	10,8	4533,4	10,5	229,8	0,6	264,7	0,5
Хімічні речовини і аналогічна продукція, не включена в інші категорії	1373,4	3,8	1490,2	3,5	7314,3	18,6	8412,4	17,0
Промислові товари, класифіковані головним чином за видом матеріалу	9852,7	27,1	11815,7	27,3	5667,4	14,5	6734,4	13,6
Машинне і транспортне устаткування	4145,9	11,4	4851,0	11,2	10830,8	27,6	14123,1	28,5
Різні готові вироби	1640,9	4,5	1918,2	4,4	2478,4	6,3	2856,1	5,7
Товари й операції, не включені в інші категорії МСТК	191,9	0,5	179,2	0,4	218,1	0,6	252,4	0,5

Отже, за ведучими товарними категоріями в контексті як експорту, так і імпорту спостерігається тенденція до активізації зовнішньоторговельної діяльності України. Це положення не відноситься до товарів та операцій, не включених в інші категорії МСТК, оскільки показники експорту, імпорту та їх питомої ваги перебувають на відносно низькому рівні.

З метою виявлення регіонів, які створюють конкурентні переваги України на світовому ринку товарів, доречно проаналізувати товарну структуру експорту та імпорту країни в її регіональному аспекті. Аналіз проведемо за 2016–2017 роки. Аналізуючи експорт товарів за регіонами України, позитивно можна відзначити Дніпропетровську, Донецьку, Запорізьку, Київську, Миколаївську, Одеську області та м. Київ. Це регіони з найвищими обсягами експорту товарів. Експортна вартість товарів у цій групі коливалася в 2016 році від 1520,5 до 8568,8 млн. дол., а в 2017 – від 1748,4 до 9738,3 млн. дол. Водночас у 2017 році у цій групі регіонів спостерігається стабільне зростання вартості експорту проти попереднього року. Слід відмітити також переважно зростаючу кількість підприємств, які займалися в 2016–2017 роках товарно-експортною діяльністю. Наприклад, кількість таких підприємств в Одеській області та м. Києві зросла відповідно на 100 та 199 за останній рік. Якщо аналізувати питому вагу регіону в загальному експорті товарів України, то тут слід виділити Дніпропетровську область та м. Київ. Їхня середня за 2016–2017 роки частка становила 16,2 та 23,0% в загальному обсязі експорту товарів країни відповідно. До регіонів із найнижчими обсягами експорту товарів слід віднести Рівненську, Тернопільську, Херсонську та Чернівецьку області. Їх середня питома вага у відповідному загальному обсязі не сягала навіть 1,0%, а вартість експорту товарів у цій групі, незважаючи на зростаючу кількість підприємств-експортерів, коливалася від 119,3 до 318,3 млн. дол. у 2016 році і від 149,8 до 383,3 млн. дол. – у 2017 році.

Найголовнішими регіонами-імпортерами товарів є такі області, як Дніпропетровська, Київська, Львівська, Харківська та м. Київ. Вартість імпорту товарів у групі цих регіонів є найвищою серед інших – від 1489,5 до 16137,0 млн. дол. у 2016 році та від 1619,4 до 19848,6 млн. дол. – у 2017 році. Питома вага імпорту товарів цієї групи регіонів у загальному імпорті товарів країни становила в 2016 та 2017 роках 13,1 та 12,8% відповідно. Щодо кількості підприємств, які займалися імпортною діяльністю в цих регіонах, можна відмітити теж, як і у ситуації з експортом товарів, їх зростаючу кількість. Найнижчими обсягами імпорту товарів характеризуються Кіровоградська, Херсонська та Чернівецька області (не більше 0,5% в загальному обсязі імпорту товарів країни в 2016 та 2017 роках).

Отже, слід зазначити, що у контексті зовнішньоторговельної діяльності у всіх практично регіонах більшою чи меншою мірою протягом 2016–2017 років спостерігалися переважно тенденції до зростання як експортних вартостей товарної продукції, так і імпортих. Значний вплив на формування загальнодержавних показників спричинили показники м. Києва, які в разі в більший бік відрізнялися від регіональних.

Висновки. Таким чином, Україна в контексті зовнішньої торгівлі має певний експортний потенціал, який можливо реалізувати у разі виконання низки умов, таких як державне стимулювання експортно орієнтованого виробництва, вливання в нього національного та іноземного капіталу, поліпшення якості товарів, які пропонуються світовому ринку тощо. Проте сьогодні наша країна, з огляду на різні обставини, залишається імпортно залежною за багатьма товарними категоріями, а вартісні обсяги імпорту, на відміну від послуг, перевищують експорт. Вирішення цієї проблеми потребує спрямування зусиль всіх експортно зацікавлених суб'єктів національної економіки, починаючи від державних структур, оскільки Україна повною мірою має експортний потенціал.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Глобальна торгова система: розвиток інститутів, правил, інструментів СОТ: Монографія / За ред. Циганкової Т.М. К.: КНЕУ, 2003. 660 с.
2. Далик В.П., Дуляба Н.І. Зовнішня торгівля України: реалії та перспективи розвитку / В.П. Далик, Н.І. Дуляба // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Випуск 7, частина 1, 2016. С. 110–113.
3. Задоя А.О. Зовнішня торгівля України: сучасні масштаби, структура і тенденції / А.О. Задоя // Академічний огляд. 2016. № 2 (45). С. 110–117.
4. Калюжна Н. Зовнішня торгівля України: методологія дослідження / Н. Калюжна // Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право. 2017. № 1. С. 16–31.
5. Козак Ю.Г., Логвінова Н.С., Барановська М.І. та ін. Міжнародна торгівля. 4-те вид. перероб. та доп. Підручник. / За ред. Козака Ю.Г., Логвінової Н.С., Барановської М.І. К.: Центр учбової літератури, 2011. 512 с.
6. П'янкова О.В., Ралко О.С. Зовнішня торгівля України: проблематика структурних змін та пріоритетів / О.В. П'янкова, О.С. Ралко // Економіка і суспільство. Мукачівський державний університет. Випуск 5 / 2016. С. 65–71.
7. Співробітництво між Україною та країнами ЄС у 2016 році: стат. зб. / [за ред. А.О. Фризоренко]. К.: Державна служба статистики України, 2017. 187 с.
8. Україна у цифрах 2017: стат. зб. / [за ред. І.Є. Вернера]. К.: Державна служба статистики України, 2018. 241 с.